

Saxos Danmarkshistorie

Bogen

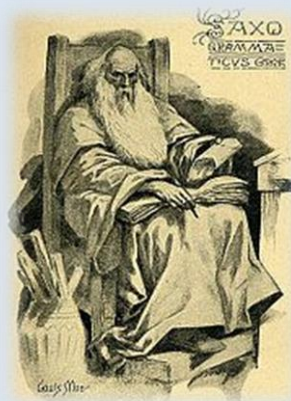
Saxo Grammaticus, Stephen Hansen (ed.): *Saxonis Grammatici historię danicę libri XVI*. (Stephanus Iohannis Stephanius summo studio recognovit notisq. uberioribus illustravit.+ S.J. Stephani: Notę Vberiores in Historiam Danicam Saxonis Grammatici. Una cum Prolegomenis ad easdem notas). 2 bind i ęt. Sorę, Moltke, 1644. Henrici Crusii Sorę, 1645.

Saxos Danmarkshistorie er ęt af de beręmteste vęrker fra dansk og europęisk middelalder og fylder i nutidsdansk oversęttelse ca. 500 sider. Hęjst sandsynligt er det skrevet i perioden ca. 1190-1210, men meget af **Saxos** originale manuskript gik senere tabt. Den fęrste trykte udgave af hele vęrket stammer fra Paris i 1514.

Som det ses af titlen, består vęrket af 16 "bęger" (*libri XVI*), d.v.s. hoveddele. De fęrste 10 vedręrer Danmarks **sagnhistorie**, mens de sidste 6 handler om Danmarks ældste historie i "**historisk tid**", d.v.s. ęrene fra ca. 1050 til 1187.

"Det med småt" (ovenfor) er imidlertid det, der gęr skolens udgave fra 1645 mest interessant: Haderslev Katedralskoles eksemplar er nemlig **den fęrste videnskabeligt bearbejdede udgave af Saxo**, udgivet af den lærde **Stephan Iohannis Stephanius** (1599-1650), der var kongelig historiograf under **Christian IV** (hvis billede derfor ses pę forsiden). Som den fęrste foretog **Stephanius** en videnskabelig (d.v.s. tekstkritisk) analyse af hele vęrket ud fra, hvad man vidste bl.a. fra de fragmenter, der hittil var fundet. Bogen består derfor af to halvdele: Den fęrste er **Saxos** originale vęrk, den anden er **Stephanius'** lærde noter og kommentarer.

Forfatteren

Man ved ikke det store om **Saxo** (ca. 1160-1210), udover at han var "skriver", der sikkert havde fęet en videregående videnskabelig uddannelse ved et udenlandsk universitet, hęjst sandsynligt Paris. Tilnavnet "**Grammaticus**" (=grammatiker, sprogkender) er af langt senere dato og

sigter uden tvivl til **Saxos** eminente sprogbeherskelse: Vęrket er nemlig affattet pę et formfuldendt 'sølvalderlatin', der brugtes i Romerriget omkring Kristi fędsel – og ikke det forvanskede latinske skriftsprog, der ellers anvendtes i **Saxos** egen tid.

Fra samtidige kilder ved vi, at **Saxo** nedskrev sit kęmpevęrk i ęrene efter ca. 1190, hvor han blev ansat som ærkebiskop **Absalons** sekretær med den udtrykkelige opgave at nedskrive Danmarks historie. Herfor oppebar han indtęgterne fra et kannikedomme (=pręsteembede) ved **domkirken i Lund**, der var Danmarks kirkelige centrum, og hvor han givetvis mędte gejstlige fra ind- og udland samt civile og militęre medlemmer af kongens omrejsende hof, der forsynede ham stof til vęrket. Vęrket nęede imidlertid ikke at blive fęrdigt fęr engang efter **Absalons** dęd i 1201. Selv dęde **Saxo** angiveligt ca. 1210.

Baggrunden

Saxos vęrk stammer fra den sękaldte "**Valdemarstid**", d.v.s. ęrene under kongerne **Valdemar den Store** og dennes to sęnner, **Knud VI** og **Valdemar Sejr** (1157-1241). Denne gren af kongeslęgten havde vundet magten efter en lęnge borgerkrig i midten af 1100-tallet, hvor flere forskellige kongsemner havde kęmpet om magten. I sit vęrk tog **Saxo** helt klart parti for Valdemarerne, idet ęt af hovedmålene var at retfęrdiggęre den magtpolitiske situation pę hans egen tid.

Hans 'arbejdsgever', ærkebiskop **Absalon**, er sęledes ophęjet som den store helt i den del af fremstillingen, der vedręrer **Saxos** egen tid. Ud over at kontrollere kirken, var **Absalon** ogsę en af kongens vigtigste rådegever og administratęr. Han deltog i flere af de korstog, den danske konge foretog i egnene syd for Østersęen, bl.a. det beręmte togt til Arkona pę Ręgen i 1169.

Når **Absalon** ønskede at fę Danmarkshistorie nedskrevet, pręcis som andre lande fik deres historie nedskrevet i samtiden, var det ikke mindst for at vise udlandet, at Danmark i ęt europęisk perspektiv var ęt **gammelt og velkonsolideret rige**, selv om danskerne fęrst ret sent var overgęet fra hedenskab til kristendom. Det havde betydning, nęr man skulle signalere Danmarks uafhęngighed af Det Tysk-romerske Kejserrige, der var ęt af de helt store temaer i dansk udenrigspolitik i 1100-1200-ęrene.